

Intern Memo

Zaaknummer: 1894/2015/651542
Documentnummer: 1894/2015/658879

Opsteller: Ron Genders
Team / Cluster: Maatschappelijke
Ontwikkeling
Bestemd voor: PHO Raf Janssen

Datum: 5 juli 2015
Onderwerp: Toezichthouder Wmo - advies adviesraad sociaal domein

Maandag 6-7-2015 ligt het collegevoorstel toezichthouder ter instemming voor aan het college. Het advies is:

- 1 In te stemmen met het voorstel om de taak van Toezichthouder Wmo regionaal ambtelijk te gaan beleggen.
- 2 In te stemmen met het beschikbaar stellen van een financiële bijdrage van € 5.500 uit het budget bedrijfsvoering sociaal domein.
- 3 In te stemmen met het voorstel om Ron Genders tijdelijk tot Toezichthouder Wmo in Peel en Maas te benoemen daarbij ondersteund door Angela van de Vlekkert.

Door de regionale werkgroep Wmo is een notitie betreffende de Toezichthouder Wmo opgesteld. Het voorstel is op 18 juni 2015 besproken in het regionaal portefeuillehoudersoverleg sociaal domein. Het portefeuillehoudersoverleg is akkoord met het voorstel en legt dit voorstel ter instemming voor aan de colleges van de zeven samenwerkende gemeenten in Limburg Noord.

Op basis van de regionale notitie is een collegevoorstel opgesteld en 24 juni 2015 in procedure gebracht ter instemming van het college.

Het voorstel is 24 juni 2015 gestuurd aan de Adviesraad sociaal domein. Dit is ter kennisname gebeurd gezien de regionale aanvliegroute van het regionaal portefeuillehoudersoverleg sociaal domein. Daar is bestuurlijk akkoord gegeven op het regionale voorstel. Een mogelijke reactie van de Adviesraad sociaal domein kan meegenomen worden in de uitwerking van regionale taak van Toezichthouder Wmo.

Op 3 juli 2015 heeft de Adviesraad sociaal domein een reactie op dit voorstel gegeven in de vorm van een aantal opmerkingen. De reactie is als bijlage opgenomen.

Hieronder staan de opmerkingen van de adviesraad weergegeven en onze reactie daarop.

1. De Adviesraad is van mening dat voorstellen die aan het College van B. en W. in het kader van het sociaal domein, ook al hebben ze betrekking op een regionaal beleidskader, ter advisering aan de Adviesraad dienen te worden aangeboden.

Reactie:

Collegevoorstellen worden ter advisering voorgelegd aan de adviesraad sociaal domein. In dit geval betreft het een regionaal voorstel dat in het regionaal portefeuillehoudersoverleg sociaal domein is besproken en akkoord bevonden is. Vervolgens worden dergelijke voorstellen nog ter instemming voorgelegd aan de lokale colleges omdat het regionaal portefeuillehoudersoverleg sociaal domein geen besluitvormend orgaan is. Indien één van de lokale colleges een ander besluit neemt, heeft dit consequenties voor het regionale voorstel. Daarom is het zaak om ook bij regionale voorstellen de tijd te vinden om deze voorstellen voordat ze in het regionale portefeuilleoverleg besproken worden te bespreken met belangenorganisaties en eveneens het advies te vragen van de Adviesraad

Sociaal Domein. Mogelijk kan dan niet altijd de afgesproken termijn in acht genomen worden, zeker als het minder ingrijpende aangelegenheden betreft. Bij ingrijpende zaken moet ook bij regionale beleidsvoorbereiding voldoende tijd ingecalculeerd worden voor co-creatie en voor advisering.

In het onderhavige geval is dit niet gebeurd. Niettemin kunnen de opmerkingen van de Adviesraad Sociaal Domein worden meegenomen in de besluitvorming van het college dan wel in de uitvoering van het collegebesluit. Ook in regionaal verband kan er aandacht voor worden gevraagd.

2. De Adviesraad is van mening dat de onafhankelijkheid van de toezichthouder en transparantie bij de uitvoering van de functie belangrijke voorwaarden zijn bij de invulling ervan. Ook nationale kennisinstituten op het sociaal domein onderstrepen de noodzaak van een onafhankelijk en transparant toezicht. Bij het onderhavige voorstel is sprake van “de slager die zijn eigen vlees keurt”. De toezichthouder dient zich uitdrukkelijk onafhankelijk en transparant te profileren om zorgvragers en zorgaanbieders te motiveren bij het melden van calamiteiten en het meewerken bij de uitvoering van het toezicht. Het benoemingsvoorstel gaat uit van een tijdelijke functie-invulling en zal uiteindelijk in een regionaal kader van de zeven samenwerkende gemeenten haar beslag dienen te krijgen. Dit laatste lijkt de Adviesraad een juist uitgangspunt.
3. De Adviesraad is van mening dat een uitgebreide functiebeschrijving, inclusief normatief kader, geboden is.
4. Naast een reactieve functie uitoefening wordt een proactief beleid aan de functie toegevoegd. Deze functie uitbreiding is een verrijking van de functie en dient positief te worden beoordeeld.

Reactie:

De regionale invulling van de Toezichthouder Wmo wordt na de besluitvorming in de colleges in gang gezet. Tot de benoeming van de regionale toezichthouder wordt de functie tijdelijk lokaal belegd. In Peel en Maas staat een reactieve invulling van de tijdelijke functie voor net als in de andere gemeenten.

De huidige invulling is een tijdelijke noodoplossing. Tegelijk moet evenwel geborgd worden dat de ontwikkel- en experimenteerruimte die we opzoeken niet verkleind wordt door een toezichthouder die de bestaande wetgeving tot uitgangspunt neemt van toetsding, terwijl wij zelf samen met burgers en instellingen opteren voor het banen van nieuwe wegen vanuit een meer kwalitatieve invalshoek en ons juist enigszins lossier proberen te maken van een regelgestuurde invalshoek.

De regionale werkgroep Wmo stelt een voorstel op voor de invulling de functie. Daarin wordt een functiebeschrijving en normatief karakter meegenomen. Regionaal wordt de werkwijze proactief ingevuld.

We opteren daarin voor een verstandige onafhankelijke generalist die kritische vragen stelt en gemeenten dwingt om de koers die ze willen volgen goed te onderbouwen.

Een toezichthouder moet volgens ons eerst en vooral toezien, luisteren en niet te snel zijn/haar mond opendoen. Proberen te doorgronden wat de intentie en strekking is van hetgeen gemeenten/organisaties/burgers in het sociaal domein willen en eerst en vooral op essentiële momenten kritische vragen stellen die alle betrokkenen tot nadenken aanzetten. Wanneer de regionale invulling in concept opgesteld is, zullen we deze met de adviesraad delen.

5. Invulling van de functie voor 50 % wordt alleen gemotiveerd met het feit dat “sinds januari 2015 zich geen calamiteiten hebben voorgedaan”. Afgezien van de vraag of over genoemd aspect van de functie voldoende met zorgvragers en zorgaanbieders is gecommuniceerd, wordt er voorbij gegaan aan de proactieve kant van de functie.

Reactie:

Voor de invulling van de regionale functie is een eerste raming op 0,5 FTE voor de hele regio voor het eerste jaar gemaakt. Dit doen we op basis van de keuze om proactief te werk te gaan. Op basis van een evaluatie aan het einde van het eerste jaar bekijken we of de

geraamde inzet reëel is. De ervaringen van zorgvragers en zorgaanbieders worden in de evaluatie meegenomen.

De communicatie over de invulling van de functie moet nog in gang worden gezet en wordt regionaal afgestemd in de regionale werkgroep Wmo en de regionale werkgroep communicatie.

Hier kunnen we ons de vraag stellen: wat wordt beoogd met het toezicht? Staat dat in dienst van de minister om diens systeemverantwoordelijkheid te borgen? Of staat het veeleer in dienst van de gemeenschappen om niet alleen de dingen die gedaan (moeten) worden goed te doen, maar eerst en vooral de goede dingen te doen? Onze voorkeur gaat uit naar het tweede.

6. Om de toezichtfunctie direct te kunnen uitvoeren worden de kwaliteitseisen zoals vastgelegd in de WMO als uitgangspunt genomen. Tijdens de uitvoering kunnen, na onderzoek bij andere gemeenten in Noord-Limburg, nieuwe eisen worden toegevoegd. De WMO (artikel 6 lid 2) schrijft voor dat de toezichthouder jaarlijks aan de minister dient te rapporteren over de uitvoering van het toezicht. De Adviesraad stelt voor een tweetal voorwaarden aan de functie uitvoering toe te voegen i.c. een jaarlijkse rapportage aan het College van B. en W. c.q. gemeenteraad en het maken van een (jaarlijks) plan m.b.t. de invulling van het proactief beleid.

Reactie:

In het regionaal portefeuillehoudersoverleg sociaal domein hebben de portefeuillehouders aangegeven dat de toezichthoudend ambtenaar Wmo zijn/haar bevindingen dient terug te koppelen aan het portefeuillehoudersoverleg.

De frequentie van de terugkoppeling wordt meegenomen in de functieomschrijving. De jaarlijkse rapportage aan ministerie wordt besproken in het regionaal portefeuillehoudersoverleg. Daarna kan deze aan de lokale colleges worden voorgelegd. Het college kan de gemeenteraad informeren over de rapportage.

De invulling van het proactief beleid wordt regionaal afgestemd. De toezichthouder stemt dit inhoudelijk af met de regionale werkgroep Wmo.

Het voorstel inzake proactief beleid zien we niet als de voornaamste taak van de toezichthouder. Dat is een aangelegenheid die gemeenteraad, college, instellingen en groepen burgers op moeten pakken. De toezichthouder kan dat proces stimuleren met kritische meedenkvragen en vooral door het niet vroegtijdig te frustreren met een regelgestuurde benadering die processen lam legt. De toezichthouder moet het beleid niet invullen. Wel kan er iets gezegd worden over de houding/attitude/vaardigheden van de toezichthouder, die zodanig moeten zijn dat hij/zij proactief beleid niet in de weg loopt.

7. De Adviesraad vraagt zich af op welke wijze het toezicht aansluit c.q. wordt onderscheiden van de reguliere gemeentelijke processen binnen het sociaal domein dan wel de gemeentelijke toezichtfunctie in het algemeen.

Reactie:

In de nog op te stellen invulling van de functie wordt nader ingegaan hoe de functie zich verhoudt tot reguliere gemeentelijke processen.

Als de toezichthoudende functie vooral bedoeld is als waakhond voor de systeemverantwoordelijke minister dan willen we de functie zoveel mogelijk in eigen hand houden. Als de toezichtfunctie meer ingevuld wordt vanuit onze eigen inhoudelijke verantwoordelijkheden mag de functie een kritischer invulling krijgen.

8. De Adviesraad pleit voor een actieve voorlichting bij de introductie van de toezichthoudersfunctie WMO.

Reactie:

Uiteraard is een actieve voorlichting aan inwoners en aanbieders belangrijk. De communicatie over de invulling van de functie wordt regionaal afgestemd in de regionale werkgroep Wmo en de regionale werkgroep communicatie.

Overige reactie:

Bij het toezicht moet onderscheid gemaakt worden tussen toezicht op het beleid (spoort dat met de WMO: doen we de goede dingen) en de uitvoering (doen we de dingen goed). De zaken die onder de eerste functie vallen (en tot de verantwoordelijkheid van de gemeente gerekend moeten worden) moeten gerapporteerd worden aan de gemeenteraad; de zaken die onder de tweede taak vallen moeten gerapporteerd worden aan het college.

In Memorie van Toelichting staat een en ander over Toezicht (par 7, zie hieronder). Dat neigt naar een landelijke regelgeving inzake kwaliteit. Dat moeten we denken we niet willen. We schakelen zelf in Peel en Maas over van kwaliteit van zorg naar kwaliteit van leven. Dat is een zoektocht. Daarbij moeten we op kritische wijze geholpen worden door de toezichthouder, maar we moeten ons geen onnodige blokkades naar vernieuwing op de hals halen. Met name kleinschalige basisinitiatieven zullen dan belemmerd worden i.p.v. gestimuleerd. Dat gevaar blijkt niet denkbeeldig gezien hetgeen nu al als signaal naar voren komt uit gemeenschappen die nieuwe wegen proberen te banen naar grotere kwaliteit van leven en te maken krijgen met regelgeving vanuit de systeemwereld die hen de voet dwars zet.

Passage uit Memorie van toelichting bij de WMO 2015**Toezicht**

De decentralisatie van verantwoordelijkheden van het Rijk naar gemeenten leidt er toe dat gemeenten integraal verantwoordelijk worden voor de kwaliteit van de uitvoering van de bij deze wet opgedragen taken, de handhaving daarvan en het toezicht daarop. In hoofdstuk 5 is beschreven dat gemeenten kwaliteitseisen moeten formuleren die worden opgenomen in de door de gemeenteraad vast te stellen verordening; het wetsvoorstel bevat basisnormen die verder uitgewerkt moeten worden. Voor een deel zal dit plaatsvinden door middel van met alle betrokkenen te ontwerpen landelijke kwaliteitsstandaarden voor maatschappelijke ondersteuning die als minimumnormen zullen fungeren. Het wetsvoorstel draagt gemeenten op toezicht op de uitvoering van deze wet te houden. Gemeenten zijn niet alleen verantwoordelijk voor de kwaliteit van het beleid en uitvoering van de maatschappelijke ondersteuning, maar ook voor het toezicht op de uitvoering en de handhaving. Het contracteren van aanbieders die de maatschappelijke ondersteuning feitelijk leveren, en de keuzes die de gemeente daarin maakt is daarbij cruciaal. Daarbij vormen de landelijk te ontwikkelen kwaliteitsstandaarden voor de maatschappelijke ondersteuning een belangrijk kader. De IGZ kan door gemeenten worden betrokken voor de advisering over de inrichting van het gemeentelijk toezicht.

De wens van de regering om te komen tot een meer integrale, op participatie gerichte ondersteuning van de cliënt vanuit verschillende domeinen, is ook van belang voor het beleid, de uitvoering en het toezicht daarop. In dit wetsvoorstel hebben gemeenten beleidsruimte, maar worden zij wel geacht in hun periodieke beleidsplan vast te stellen op welke wijze een integrale dienstverlening aan cliënten wordt nagestreefd en op welke wijze daartoe wordt samengewerkt met zorgverzekeraars en andere organisaties. Het door de gemeenten in te richten toezicht zal zich dan ook mede op deze integraliteit en samenwerking dienen te richten.

Aan het College van B. en W. van de gemeente Peel en Maas
Wilhelminaplein 1
5981CC PANNINGEN

Datum: 01-07-2015

Onderwerp: Voorstel toezichthoudend ambtenaar WMO

Geacht college,

Naar aanleiding van het voorstel toezichthoudend ambtenaar WMO dat ons ter kennisneming is toegestuurd doen wij u onderstaand onze opmerkingen toekomen. In de begeleidende ambtelijk mail werd ons medegedeeld dat eventuele opmerkingen van de Adviesraad in de uitvoering worden meegenomen.

1. De Adviesraad is van mening dat voorstellen die aan het College van B. en W. in het kader van het sociaal domein, ook al hebben ze betrekking op een regionaal beleidskader, ter advisering aan de Adviesraad dienen te worden aangeboden.
2. De Adviesraad is van mening dat de onafhankelijkheid van de toezichthouder en transparantie bij de uitvoering van de functie belangrijke voorwaarden zijn bij de invulling ervan. Ook nationale kennisinstituten op het sociaal domein onderstrepen de noodzaak van een onafhankelijk en transparant toezicht. Bij het onderhavige voorstel is sprake van “de slager die zijn eigen vlees keurt”. De toezichthouder dient zich uitdrukkelijk onafhankelijk en transparant te profileren om zorgvragers en zorgaanbieders te motiveren bij het melden van calamiteiten en het meewerken bij de uitvoering van het toezicht. Het benoemingsvoorstel gaat uit van een tijdelijke functie-invulling en zal uiteindelijk in een regionaal kader van de zeven samenwerkende gemeenten haar beslag dienen te krijgen. Dit laatste lijkt de Adviesraad een juist uitgangspunt.
3. De Adviesraad is van mening dat een uitgebreide functiebeschrijving, inclusief normatief kader, geboden is.
4. Naast een reactieve functie uitoefening wordt een proactief beleid aan de functie toegevoegd. Deze functie uitbreiding is een verrijking van de functie en dient positief te worden beoordeeld.
5. Invulling van de functie voor 50 % wordt alleen gemotiveerd met het feit dat “sinds januari 2015 zich geen calamiteiten hebben voorgedaan”. Afgezien van de vraag of over genoemd aspect van de functie voldoende met zorgvragers en zorgaanbieders is gecommuniceerd, wordt er voorbij gegaan aan de proactieve kant van de functie.
6. Om de toezichtfunctie direct te kunnen uitvoeren worden de kwaliteitseisen zoals vastgelegd in de WMO als uitgangspunt genomen. Tijdens de uitvoering kunnen, na onderzoek bij andere gemeenten in Noord-Limburg, nieuwe eisen worden toegevoegd. De WMO (artikel 6 lid 2) schrijft voor dat de toezichthouder jaarlijks aan de minister dient te rapporteren over de uitvoering van het toezicht. De Adviesraad stelt voor een tweetal voorwaarden aan de functie uitvoering toe te voegen i.c. een jaarlijkse rapportage aan het College van B. en W. c.q. gemeenteraad en het maken van een (jaarlijks) plan m.b.t. de invulling van het proactief beleid.
7. De Adviesraad vraagt zich af op welke wijze het toezicht aansluit c.q. wordt onderscheiden van de reguliere gemeentelijke processen binnen het sociaal domein dan wel de gemeentelijke toezichtfunctie in het algemeen.
8. De Adviesraad pleit voor een actieve voorlichting bij de introductie van de toezichthoudersfunctie WMO.

Met vriendelijke groeten,

namens de Adviesraad Sociaal Domein,

J. Knapen
voorzitter